

Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοιχτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών

Πρόλογος

Το Διαδίκτυο έχει θεμελιωδώς αλλάξει την λειτουργική και οικονομική πραγματικότητα της διάδοσης της επιστημονικής γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Για πρώτη φορά, το Διαδίκτυο προσφέρει πλέον την ευκαιρία να σχηματίσουμε μια παγκόσμια και διαδραστική απεικόνιση της ανθρώπινης γνώσης, συμπεριλαμβάνοντας την πολιτιστική κληρονομιά και την εγγύηση της ανά τον κόσμο πρόσβασης.

Εμείς, οι υπογεγραμμένοι, αισθανόμαστε την υποχρέωση να επιληφθούμε των προκλήσεων του Διαδικτύου ως ενός αναδυόμενου πρακτικού μέσου για τη διανομή της γνώσης. Προφανώς, αυτές οι εξελίξεις θα μπορέσουν να μεταβάλουν σημαντικά τη φύση της επιστημονικής εκδοτικής δραστηριότητας, καθώς και το υπάρχον σύστημα της διασφάλισης της ποιότητας. Σύμφωνα με το πνεύμα της Διακήρυξης της Πρωτοβουλίας Ανοιχτής Πρόσβασης της Βουδαπέστης (Budapest Open Access Initiative), του καταστατικού χάρτη του ECHO (European Cultural Heritage Online Charter) και της Διακήρυξης της Bethesda για την Εκδοτική Δραστηριότητα Ανοιχτής Πρόσβασης (Bethesda Statement on Open Access Publishing), έχουμε συντάξει τη Διακήρυξη του Βερολίνου με σκοπό να προωθήσουμε το Διαδίκτυο ως ένα πρακτικό εργαλείο για μια παγκόσμια βάση επιστημονικής γνώσης και για τον ανθρώπινο στοχασμό, καθώς και για να καθορίσουμε μέτρα που χρειάζεται να λάβουν υπ' όψιν τους οι διαμορφωτές ερευνητικής πολιτικής, τα ερευνητικά κέντρα, οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία.

Στόχοι

Η αποστολή μας για διάδοση της γνώσης ολοκληρώνεται μόνον κατά το ήμισυ εάν η πληροφορία δε δημοσιεύεται ευρέως και δε διατίθεται άμεσα στην κοινωνία. Πρέπει να

υποστηριχθούν νέες δυνατότητες για διάδοση της γνώσης όχι μόνο μέσω του κλασικού τρόπου, αλλά και μέσω του παραδείγματος της ανοιχτής πρόσβασης χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο όλο και περισσότερο.

Ορίζουμε την ανοιχτή πρόσβαση ως μια περιεκτική πηγή της ανθρώπινης γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα.

Προκειμένου να πραγματοποιήσουμε το όραμα της παγκόσμιας και προσβάσιμης αναπαράστασης της γνώσης, ο μελλοντικός Ιστός πρέπει να είναι ανανεώσιμος, διαδραστικός και διαφανής. Τα εργαλεία περιεχομένου και λογισμικού πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους και συμβατά.

Ορισμός μιας Συνεισφοράς Ανοιχτής Πρόσβασης

Η καθιέρωση της ανοιχτής πρόσβασης ως μιας διαδικασίας άξιας λόγου απαιτεί στην καλύτερη περίπτωση την ενεργή δέσμευση του καθενός που παράγει επιστημονική γνώση και που κατέχει πολιτιστική κληρονομιά. Οι συνεισφορές ανοιχτής πρόσβασης συμπεριλαμβάνουν πρωτότυπα αποτελέσματα επιστημονικής έρευνας, πρωτογενή δεδομένα και μεταδεδομένα, πηγαίο υλικό, ψηφιακές αναπαραστάσεις εικόνων και γραφικών, καθώς και δόκιμο υλικό πολυμέσων.

Οι συνεισφορές ανοιχτής πρόσβασης πρέπει να πληρούν δύο συνθήκες:

1. Ο/Οι συγγραφέας/είς και ο/οι κάτοχος/οι των δικαιωμάτων τέτοιου είδους συνεισφορών παραχωρεί/ούν σε όλους τους χρήστες ένα δωρεάν, ανέκκλητο, παγκόσμιο δικαίωμα πρόσβασης, καθώς και την άδεια αντιγραφής, χρήσης, διανομής, μεταβίβασης και δημόσιας προβολής ενός έργου και της δημιουργίας και διανομής παράγωγων έργων, σε οποιοδήποτε ψηφιακό μέσο για οποιοδήποτε υπεύθυνο σκοπό, υποκείμενο στην προσιδιάζουσα απόδοση της συγγραφικής δημιουργίας (οι θεσμοί της κάθε κοινωνίας θα συνεχίσουν να παρέχουν το μηχανισμό επιβολής της προσιδιάζουσας απόδοσης και

υπεύθυνης χρήσης του δημοσιευμένου έργου, όπως κάνουν σήμερα), καθώς και το δικαίωμα να παράγουν μικρό αριθμό έντυπων αντιγράφων για προσωπική τους χρήση.

2. Μια πλήρης έκδοση ενός έργου και όλου του συμπληρωματικού υλικού του, συμπεριλαμβανομένου ενός αντιγράφου της άδειας όπως δηλώθηκε παραπάνω, σε μια αρμόζουσα τυποποιημένη ηλεκτρονική μορφή κατατίθεται (και ως εκ τούτου δημοσιεύεται) σε τουλάχιστον ένα διαδικτυακό αποθετήριο που χρησιμοποιεί τα κατάλληλα τεχνικά πρότυπα (όπως οι προδιαγραφές των Αρχείων Ανοικτής Πρόσβασης/Open Archive), το οποίο υποστηρίζεται και συντηρείται από ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα, μια ακαδημαϊκή κοινότητα, μια κυβερνητική υπηρεσία ή άλλον αναγνωρισμένο οργανισμό που επιζητά να καταστήσει δυνατή την ανοιχτή πρόσβαση, τη χωρίς περιορισμούς διανομή, τη διαλειτουργικότητα και την μακροπρόθεσμη αρχειοθέτηση.

Υποστηρίζοντας τη Μετάβαση στο Παράδειγμα της Ηλεκτρονικής Ανοικτής Πρόσβασης

Οι οργανισμοί μας ενδιαφέρονται για την περαιτέρω διάδοση του νέου παραδείγματος ανοιχτής πρόσβασης, ώστε να αποκομίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό όφελος για την επιστήμη και την κοινωνία. Ως εκ τούτου, σκοπεύουμε να προοδεύσουμε:

- Ενθαρρύνοντας τους ερευνητές μας/αναδόχους [ερευνητικών] χρηματοδοτήσεων να δημοσιεύουν το έργο τους σύμφωνα με τις αρχές του παραδείγματος της ανοιχτής πρόσβασης.
- Ενθαρρύνοντας τους κατόχους της πολιτιστικής κληρονομιάς να υποστηρίζουν την ανοιχτή πρόσβαση παρέχοντας τις πηγές τους στο Διαδίκτυο.
- Αναπτύσσοντας μέσα και τρόπους αξιολόγησης των συνεισφορών ανοιχτής πρόσβασης και των ηλεκτρονικών περιοδικών προκειμένου να διατηρήσουμε τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και της καλής επιστημονικής πρακτικής.

- Συνηγορώντας υπέρ της αναγνώρισης των δημοσιευμάτων ανοιχτής πρόσβασης κατά τις διαδικασίες ακαδημαϊκής προαγωγής και αξιολόγησης της μονιμότητας των ακαδημαϊκών.
- Τασσόμενοι υπέρ της ουσιαστικής αξίας των συνεισφορών στο οικοδόμημα της ανοιχτής πρόσβασης μέσω της ανάπτυξης εργαλείων λογισμικού, της παροχής περιεχομένου, της δημιουργίας μεταδεδομένων, ή της δημοσίευσης μεμονωμένων άρθρων.

Συνειδητοποιούμε πως η διαδικασία της μετάβασης στην ανοιχτή πρόσβαση αλλάζει τη διάδοση της γνώσης από νομικής και οικονομικής πλευράς. Οι οργανισμοί μας σκοπεύουν να βρουν λύσεις που θα υποστηρίξουν την περαιτέρω ανάπτυξη των υφιστάμενων νομικών και οικονομικών πλαισίων, προκειμένου να διευκολύνουμε την βέλτιστη χρήση και πρόσβαση.